

Bokmelding

Annleis og nødvendig om fagleg rettleiing

Carl Chr. Bachke^{1*}, Dorthea Sekkingstad²

¹Institutt for psykososial helse, Universitetet i Agder

²Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, Høgskulen på Vestlandet

*Korrespondanse: carl.c.bachke@uia.no

Fenomener i faglig veiledning (2.utg.)

Bengt Karlsson & Frank Oterholt (red.). Universitetsforlaget, 2021, 180 sider

Boktype og forfattarar

Boka er ein antologi med elleve kapittel, skriven av tolv forfattarar. Dei fleste er anerkjente publikasjonsveteranar i rettleiingsfeltet. I tillegg til redaktørane er desse bidragsytarar: Michael de Vibe, Esben Tønder, Gry Bruland Vråle, Bjørn Alterhaug, Per Jensen, Inger Ulleberg, Anne-Marie Aubert, Grethe Heidi Bjerga, Rolf Sundet og Kari Vevatne.

Innhald

Fenomener som blir presenterte er: nærvær, resonans, trøyst og lindring, mot og modige møte, improvisasjon, undertekst, merksemd overfor eigen kropp, menneskemøte og etikk, emosjonell og kjenslemessig transport, og makt. For mange lesarar vil vi tru omgrepa ikkje gir ei openberr forståing av kva relevans dei har for praktisk rettleiing. Grunnen kan vere at fenomenene har fått lite rettleiingsfagleg merksemd. For oss skapte dei undring og motivasjon for å nærlese enkelte kapittel. Her er døme vi vil trekke fram.

Nærvær

At rettleiar kjenner seg sjølv og har evne til «tilstedeværelse» blir omtalt som rettleiar sin viktigaste eigenskap. Omgrepet «tilstedeværelse» blir utdjupa og relatert til rettleiing. Forfattaren er tydeleg på at ein kan trene opp evna til nærvær og gir klare signal om korleis. Dermed får lesaren både auka teoretisk innsikt og inspirasjon til å omsetje kunnskapen i praksis.

Trøyst og lindring

Kapitlet formidlar mange viktige poeng knytt til trøyst og lindring (T/L) i rettleiing: kva omgrepa betyr, innspel til korleis rettleie kollegaer som treng T/L og kva som kan skape T/L, til dømes allegoriar, humor, metaforar og litteratur. Rettleiaren sitt behov for å trøyste blir også trekt fram. Forfattaren reflekterer over momenta med utgangspunkt i ein sjølvopplevd rettleiingsepisode. Refleksjonane maner til varsemd når T/L er tema i rettleiinga. Ein svakheit ved kapitlet er at den raude tråden vert litt usynleg. Å bruke trøyst og lindring i alle underoverskriftene kunne gjort han tydelegare.

Published: 05.11.2021

Nordisk tidsskrift i veiledningspedagogikk © 2021 The author(s)

This is an open access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

DOI: <https://doi.org/10.15845/ntvp.v6i1.3473>

Mot og modige møte

Forfattaren støttar seg til kjende filosofar som klassikarane Sokrates, Platon og Aristoteles, og meir moderne «tenkjarar» som Tillich (1977), May (1988); Monsen (1992) og Næss (2001).

Dermed får forfattaren teikna dei lange linjene i omgrepsklargjeringa av «mot». Like grundig er ikkje forfattaren i omtalen av nøkkelomgrepet «møte». Å trekkje inn møtepedagogikken sitt filosofiske grunnlag, til dømes Bollnow (1959) *Existenzphilosophie und Pädagogik*, kunne ha tilført meir refleksjonsriksdom til den spennande historia om personen Liv som blir presentert. Elles finn vi underoverskriftene «Kan modige møter frigjøre?», «Kven er helten?», «Om dumdristighet og feighet», «Om overbevisning og tvil» interessevekkjande og relevante for rettleiingspraksis. Sjølv har vi ikkje hatt desse formuleringane innarbeidd i vårt rettleiingsrepertoar.

Makt

Innleiingsvis grip forfattaren tak i ei forforståing der makt utelukkande blir assosiert med noko negativt. Makt blir gjerne noko vi ikkje snakkar om, gir merksemd eller utviklar bevisstheit om. Forfattaren støttar seg til Foucault og Goffman når to døme frå rettleiingspraksis blir omtalt og diskutert. På den måten illustrerer forfattaren at makt finst i alle rettleiingsrelasjonar. Konkretiseringa bidrar til å skape refleksjonar over korleis makt kan utøvast for å fremje skapande prosessar i rettleiing.

Ei «annleis» og nødvendig rettleiingsbok

Vi meiner boka representerer noko annleis og derfor nødvendig innafor rettleiingsfeltet av fleire grunnar. Ho har ikkje binding til ein bestemt yrkesarena, forfattarane har ulik fagleg bakgrunn (sjukepleie, fysioterapi, pedagogikk, medisin, psykologi, musikk og filologi) og kjem frå ulike høgare utdanningsinstitusjonar. Bakgrunnsvariasjonane signaliserer perspektivmangfald. Dette opnar for varierte tilnærmingar som kan tilføre lesaren noko nytt i rettleiinga. Tittelen indikerer at boka inneheld noko anna enn rettleiingsmetodiske funderingar. I staden presenterer ho fenomeniske inntrykk, illustrert gjennom døme frå rettleiingssamtaler. Gjennom dette fangar forfattarane meir det flyktige, subjektive, foreløpige og emosjonsfarga, jf. kapiteltittelord som trøyst, mot, makt, emosjonell og kjenslemessig transport. Sjølv durkdrivne akademikarar manglar definisjonar på slike fenomen, men det tyder ikkje at dei er uviktige i fagleg arbeid og menneskeleg eksistens. Forfattarane skal ha honnør for å skildre substansen i slike fenomen. Sånn sett er boka både annleis og nødvendig.

Merknader

I tittelen til boka inngår omgrepet «faglig veiledning». Redaktørane klargjer ikkje omgrepet. Det hjelper lite at nokre medforfattarar omtaler det. Dette blir for tilfeldig og implisitt. Redaktørane er heller ikkje eksplisitte på korleis dei valde kva fenomen boka skulle omhandle, og kven dei utelukka. Det saknar vi.

Redaktørane peikar på fleire føremål med boka. Eit er å «parkere» det metodiske, og i staden starte nedanfrå med opplevde fenomen. Eit anna er å la rettleiarar dele sin innanfrå-konstruerte erfaringsbaserte kunnskap skriftspråkleg. Då forfattarane er gode til å dele erfaringar frå rettleiingsrommet, kjem det fenomenære klart fram. Å halde seg borte frå metodiske grep makter dei i mindre grad. Det kan derfor verke kunstig at redaktørane vektlegg å skilje metode og fenomen. Nokre kapittel viser gode døme på koplingar mellom metode og fenomen. Dei gir lesaren konkrete utgangspunkt for å trene på fenomen i praktisk rettleiing. Andre kapittel opnar for fantasi. Kombinasjonen vurderer vi som ei styrke ved boka.

Kapitla er kjenneteikna av eit lettfatteleg språk og ein god struktur med korte hovudavsnitt. Saman med gode praksisdøme gjer dette fenomen forståeleg for oss. Kapitla som inkluderer referansar til nyare forskning og konkrete råd og treningstips, opplever vi som særleg inspirerande. Kapittel 9 vert avslutta med spørsmål og refleksjonsøvingar. Hadde fleire kapittel hatt det same, ville boka fått eit ytterlegare pedagogisk løft. Boka har indeks som gjer det mogleg å forfølge omgrep på tvers av delkapittel. Slik krysslesing er krevjande, men spennande og til tider kreativtstimulerande. Boka fortener slik lesing

fordi rettleiingsfaget har behov for nye vinklingar. Å ha berre ei litteraturliste til sist i boka gjer det tidkrevjande å finne fram til kjeldene. Litteraturliste til kvart kapittel hadde vore ønskeleg.

Kven passar boka for?

Boka har ei stor tematisk breidde og er relevant på tvers av fag og profesjonar. Noviser i rettleiingsfeltet lærer gjerne faget i ein bestemt profesjonskontekst, medan refleksjonar på tvers av fag og profesjonar vanlegvis kjem seinare. Derfor passar boka kanskje best for rettleiarar og studentar med noko fartstid.

Korleis lese boka? Her er det berre å velje kapittel ut frå faglege behov. Les gjerne eitt kapittel om gangen og relater innhaldet til eigen rettleiingspraksis.